

TARTUNTATAUTILAIN 16 §:N MUKAINEN PÄÄTÖS PAKOLLISESTA TERVEYSTARKASTUKSESTA ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIKASTON ALUEEN RAJANYLITYSPAIKOILLE

ASIA

Tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös terveystarkastukseen määrittämiseksi tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n mukaisen SARS-CoV-2-viruksen aiheuttaman yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

ASIAN TAUSTA

Maailman terveysjärjestö WHO julisti koronavirusepidemian pandemiaksi 11.3.2020. Koronavirus on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) on 26.11.2021 julkaissut tiedotteen, jossa se kehottaa välttämään kaikkea matkustamista eteläisen Afrikan maihin uuden variantin takia. THL:n tiedotteen mukaan kaikkea matkustamista suositellaan välttämään 26.11.2021 alkaen Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Botswanaan, Zimbabween, Lesothoon ja Eswatiniin (Swazimaa).

Lisäksi THL suosittelee, että kaikki edellä mainituissa maissa viimeisen kahden viikon aikana oleskelleet ja Suomeen palanneet hakeutuvat heti maahan saavuttuaan koronavirustestiin riippumatta siitä, ovatko he saaneet täyden koronarokotussarjan tai onko heillä koronaan viittaavia oireita. Lisäksi heidän tulee välttää sosiaalisia kontakteja ja hakeutua koronavirustestiin, jos heillä ilmenee maahan paluun jälkeen edes lieviä koronavirusinfektioon viittaavia oireita. Jos oireita ilmenee, uuteen testiin kannattaa hakeutua, vaikka olisi käynyt testissä jo maahantulon yhteydessä.

Suosituksen syynä on Etelä-Afrikassa ja Botswanassa havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529. Muunnoksessa on havaittu olevan useita muutoksia koronaviruksen piikkiproteiinissa, minkä vuoksi sen epäillään leviävän tehokkaammin kuin muiden varianttien.

Tiedotteen mukaan toistaiseksi Suomessa ei ole havaintoja uudesta virusmuunnoksesta.

Tiedotteessa kerrotaan, että ensimmäiset havainnot Etelä-Afrikan virusvariantista on tehty marraskuussa Etelä-Afrikassa ja Botswanassa sekä Hong Kongissa, jossa muunnos todettiin Etelä-Afrikasta tulleella matkustajalla. Tiedotteen mukaan uusi variantti saattaa liittyä Etelä-Afrikan kohoaviin tapausmääriin. Lisätutkimuksia tehdään parhaillaan Etelä-Afrikassa ja THL tiedottaa tuloksista heti kun saa tietoa niistä. Tutkimuksissa arvioidaan myös sitä, pystyykö muunnos kiertämään rokotteiden antamaa suojaa.

Tiedotteessa kerrotaan, että variantti tunnistetaan sekvensoinnilla, jota Suomessa tehdään otospohjaisesti sekä esimerkiksi maahantulon yhteydessä tehtyjen koronatestien positiiviseksi havaituista näytteistä.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) on 27.11.2021 antanut ohjauskirjeen tartuntatautilain mukaisista toimenpiteistä matkustajille, jotka ovat oleskelleet maissa, joissa on todettu B.1.1.529-koronavirusmuunnoksen leviämistä.

Ohjauskirjeen mukaan Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiiniin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. Siitä, aiheuttaako uusi virusmuunnos aiempaa enemmän vakavampia tautimuotoja tai lisääkö se menehtymisen riskiä ei vielä tiedetä. Sekä EU että WHO:n asiantuntijaryhmä (Technical Advisory Group on SARS-CoV-2 Virus Evolution TAG-BE) ovat 26.11.2021 kokouksissaan määritelleet B.1.1.529-virusmuunnoksen huolta aiheuttavaksi muunnokseksi (Variant of Concern).

EU-maat ovat 26.11.2021 (EU Integrated Political Crises Response Arrangement IPCR COVID-19 High Level Round Table) yhteisellä päätöksellä ja perustuen Neuvoston suositukseen (Council Recommendation 2020/912) päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismiin. EU-maiden tulee välittömästi keskeyttää matkustajaliikenne Botswanasta, Eswatinista, Lesothosta, Mosambikista, Namibiasta, Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta. Lisäksi matkustamista kyseisiin maihin kehoitetaan välttämään. EU-linjauksen mukaisesti jäsenmaiden tulee testata ja määrätä rokotusstatuksesta riippumatta karanteeniin kaikki näistä maista saapuvat matkustajat sekä ehkäistä mahdolliset jatkotartunnat huolehtimalla mahdollisimman tehokkaasta tartunnanjäilytyksestä.

Kirjeen mukaan useat EU-maat ovat 26.11.2021 tehneet päätöksen kyseisiin maihin kohdistuvan lentoliikenteen keskeyttämisestä ja maista saapuvien lentojen matkustajien asettamisesta pakolliseen 14

vuorokauden karanteeniin. Osa maista pyrkii myös tavoittamaan kaikki kyseisistä maista viimeisen 10–14 vuorokauden kuluessa saapuneet matkustajat testausta ja karanteeniin määräämistä varten.

Kirjeessä todetaan, että THL on 26.11.2021 suosittanut välttämään kaikkea matkustamista Etelä-Afrikkaan, Namibiaan, Botswanaan, Zimbabween, Lesothoon ja Eswatiniin (Swazimaa). Ulkoministeriö on päivittänyt matkustussuosituksensa THL:n suosituksen mukaisesti. Kirjeen mukaan on todennäköistä, että B.1.1.529-virusmuunnosta tullaan toteamaan myös muissa maissa. THL päivittää tarvittaessa niiden maiden listaa, joissa virusmuunnos leviää ja joista saapuvat matkustajat muodostavat uhan Suomen terveysturvallisuudelle.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen ja epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset jatkotartunnat ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti on perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä määrättäisiin tartuntatautilain 16 §:n mukaisesti pakolliseen terveystarkastukseen oireista ja rokotusstatuksesta sekä asetettaisiin lain 60 §:n mukaisessa menettelyssä karanteeniin kunnes on varmistunut, että henkilöillä ei ole tartuntaa.

Sosiaali- ja terveysministeriö viittaa ohjauksessaan tartuntatautilain 1, 6, 15 ja 16 §:iin. Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan päätös pakollisesta terveystarkastuksesta voidaan kohdistaa myös henkilöillä, joilla on esittää tartuntatautilain 16 a §:n edellyttämät todistukset.

Lisäksi ohjauskirjeessä todetaan, että kunnat huolehtivat terveystarkastusten järjestämisestä. Terveystarkastuksen sisällön arvioi terveystarkastusta tekevä terveydenhuollon ammattihenkilö. Tarkastukseen tulee sisältöä esimerkiksi covid-19-testi aina, kun se katsotaan tarpeelliseksi. Terveystarkastuksessa terveydenhuollon ammattihenkilö arvioi myös, onko tarvetta muille toimenpiteille tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi, kuten karanteenipäätöksille tartuntatautilain 60 §:n ja erityispäätöksille 63 §:n mukaisesti. Päätöksen karanteenin asettamisesta tai eristämisestä tekee tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Ohjauskirjeen mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n

mukaista päätöstä karanteeniin asettamisesta tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi tarpeen säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että vallitsevassa epidemiatilanteessa on välttämätöntä, että toimivaltaiset viranomaiset toimivat ennakoivasti ja viivytyksettä ja valmistautuvat käyttämään tartuntatautilain mukaisia toimivaltuuksiaan pakollisten terveystarkastusten ja karanteenien määräämisestä variantin leviämisen estämiseksi seuraavasti.

Sosiaali- ja terveysministeriö kehottaa aluehallintovirastoja viipymättä harkitsemaan ja tekemään tämän mukaisesti päätökset tartuntatautilain 16 §:n mukaisista pakollisista terveystarkastuksista kaikille 6 vuotta täyttäneille henkilöille (ml. kuljetus ja logistiikkahenkilöstö), jotka saapuvat Suomeen maista, joissa on Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen antaman tiedon mukaan todettu B.1.1.529 -virusmuunnoksen leviämistä, tai jotka ovat maahan saapuessaan oleskelleet viimeisen 14 vuorokauden aikana tällaisissa maissa. Tarvittaessa viraston on harkittava ja päätettävä tartuntatautilain 15 §:n mukaisesti terveystarkastuksen järjestämisestä maahantulopaikoilla.

Ministeriö kehottaa kuntia ja kuntayhtymiä sekä niiden tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä varmistamaan, että tartuntatautilain mukaiset terveystarkastukset järjestetään ja aluehallintoviraston mahdolliset lain 15 ja 16 §:ien nojalla tekemät päätökset toimeenpannaan edellä kuvatulla tavalla Suomeen saapuville. Tartuntataudeista vastaavien lääkärin on lain 60 ja 63 §:ien mukaisesti selvitettävä ja harkittava heidän asettamistaan karanteeniin tai eristykseen, ottaen vakavasti huomioon edellä taustassa kuvattu tietopohja ja riskiarvio, varovaisuusperiaate, tartuntatautilain 6 §:n mukainen toimintavelvollisuus sekä ajantasainen Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntija-arvio muunnoksen vaarallisuudesta.

Kunnan tai sairaanhoitopiirin virkasuhteisen tartuntataudeista vastaavan lääkärin tekemää tartuntatautilain 60 §:n mukaista päätöstä karanteeniin asettamista tulee käyttää aina kun se on väestön terveysturvallisuuden takaamiseksi perusteltua säännöksen tarkoittamalla tavalla.

Ohjauskirjeen mukaan pakollisten terveystarkastusten sekä niihin mahdollisesti liittyvien tutkimusten välttämättömyyttä tulee arvioida myös lapsen edun näkökulmasta ottaen huomioon, että lapsen etu velvoittaa myös heidän aktiiviseen suojaamiseensa. Suomea sitovat monet lapsia koskevat kansainväliset sopimukset, jotka tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa, ja esimerkiksi kohdennettaessa ja toteuttaessa pakollisia terveystarkastuksia. Tällä hetkellä covid-19-taudin ilmaantuvuus myös alle 12-vuotiailla on aiempaa selkeästi korkeammalla tasolla. Suomi ei ole vielä tehnyt päätöstä

koronarokotusten käynnistämisestä alle 12-vuotiailla. Tämä tulee arvioida lapsen etu arvioitaessa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 27.11.2021 antaman tiedon mukaan tämänhetkiseen epidemiologiseen tietoon perustuen ja huomioiden varovaisuusperiaatteen THL katsoo, että henkilön oleskelu seuraavissa maissa voi johtaa henkilön altistumiselle uudelle B1.1.529-virusmuunnoksen (Omicron-virusmuunnos): Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana, Zimbabwe, Lesotho, Eswatini (Swazimaa) Mosambik ja Malawi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on 27.11.2021 julkaissut verkkosivun ”Uusi huolestuttava koronavirusmuunnos omikron (B.1.1.529)” <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset/uusi-huolta-aiheuttava-koronavirusmuunnos-omicron-b.1.1.529-> , jonne se päivittää listausta niistä maista, jossa henkilön oleskelu voi johtaa henkilön altistumiseen uudelle omikron-virusmuunnokselle.

Valtioneuvosto antoi 28.11.2021 yleisistunnossaan päätöksen rajanylityspaikkojen liikenteen rajoittamisesta tehdyn päätöksen muuttamisesta (SM/2021/111). Päätöksen mukaan maahantulo Suomeen esittämällä todistus hyväksyttävästä covid-19-rokotussarjasta ei koske henkilöitä, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet Botswanassa, Eswatinissa, Etelä-Afrikassa, Lesothossa, Mosambikissa, Namibiassa tai Zimbabwessa. Päätös ei kuitenkaan rajoita Suomen kansalaisen tai Suomessa pysyvästi asuvan ulkomaalaisen oikeutta palata Suomeen. EU- ja Schengen-valtioiden kansalaiset ja EU- tai Schengen-valtiossa asuvat voivat saapua Suomeen, jos heillä on esittää todistus alle kuusi kuukautta sitten sairastetusta covid-19-taudista. Päätös on tullut voimaan 28.11.2021 kello 15.00.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 1.12.2021 (VN/31072/2021) korjannut 27.11.2021 antamaansa ohjauskirjettä. Korjauksen mukaan terveystarkastuksen ulkopuolelle voidaan rajata kuljetus- ja logistiikka-alalla toimivat matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajat, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöt heidän työtehtävissään ja vaihtomiehistöt heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävissä. Kyseisille kuljetus- ja logistiikka-alan henkilöille tulee kuitenkin tarjota mahdollisuus osallistua covid-testiin heidän niin halutessaan ja mikäli henkilöllä on koronatautiin viittaavia oireita tai on muuten aihetta epäillä koronavirustartuntaa.

KUULEMINEN

Kuuleminen olisi saattanut vaarantaa tämän päätöksen tarkoituksen toteutumisen, ja siitä johtuva viivästyminen olisi aiheuttanut huomattavaa

haittaa ihmisten terveydelle ja yleiselle turvallisuudelle, minkä vuoksi hallintolain (434/2003) 34 §:n 2 momentin 4 kohdan nojalla asiassa ei ole suoritettu kuulemista.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU JA PERUSTELUT

Määräys

Aluehallintovirasto määrää tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuvat henkilöt, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, osallistumaan terveystarkastukseen järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ylläpitää verkkosivua, jonne se päivittää ne maat, joissa havaittu B.1.1.529 -viruksen (omikron) leviämistä.

Määräys ei koske alle 6-vuotiaita lapsia. Määräys ei myöskään koske kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään tai työtehtäviin liittyvissä siirtymissä.

Määräys on voimassa ajalla 1.12.2021-31.12.2021.

Tämä päätös kumoaa 27.11.2021 annetut Etelä-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 16 §:n mukaiset määräykset (ESAVI/41477/2021 ja ESAVI/41482/2021) ajalta 1.12.2021-31.12.2021.

Perustelut

Sovellettavat oikeusohjeet

Perustuslain (731/1999) 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus elämään sekä henkilökohtaiseen vapauteen, koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.

Perustuslain 10 §:n mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu.

Perustuslain 22 §:n mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutuminen.

Tartuntatautilain (1227/2016) 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on ehkäistä tartuntatauteja ja niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja.

Tartuntatautilain 6 § mukaan tässä laissa tarkoitettujen valtion viranomaisten ja asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on

järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin. Niiden on ryhdyttävä välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan.

Tartuntatautilain 8 § mukaan aluehallintovirasto sovittaa yhteen ja valvoo tartuntatautien torjuntaa alueellaan. Aluehallintovirasto valvoo, että sairaanhoitopiirien kuntayhtymät ovat varautuneet alueellisesti terveydenhuollon häiriötilanteita varten. Aluehallintovirasto valvoo torjuntatyön säännösten mukaista toteuttamista sekä kansallisten suunnitelmien ja sosiaali- ja terveysministeriön päätösten toimeenpanoa. Aluehallintovirastossa on oltava virastoon virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ohjaa ja tukee kuntia ja sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköitä lääketieteellisellä asiantuntemuksellaan tartuntatautien torjunnassa, kehittää alueellisesti tartuntatautien diagnostiikkaa ja hoitoa sekä selvittää epidemioita yhdessä kuntien kanssa. Sairaanhoitopiiri varautuu poikkeuksellisten epidemioiden torjuntaan ja hoitoon sekä huolehtii hoitoon liittyvien infektioiden torjunnan kehittämisestä alueensa sosiaalihuollon ja terveydenhuollon toimintayksiköissä. Sairaanhoitopiirin kuntayhtymässä on oltava kuntayhtymään virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri.

Aluehallintoviraston ja sen toimialueen sairaanhoitopiirien kuntayhtymien on tehtävä yhteistyötä tartuntatautien torjunnassa. Aluehallintovirasto tekee tässä laissa säädetyt hallinnolliset päätökset käyttäen hyväksi sairaanhoitopiirin kuntayhtymän, erityisvastuualueen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntemusta. Tartuntatautien torjunnan alueellinen varautuminen ja valmiussuunnittelu toteutetaan siten kuin terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:ssä säädetään ottaen huomioon myös työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon toiminta.

Tartuntatautilain 9 §:n mukaan kunnan velvollisuutena on järjestää alueellaan tässä laissa tarkoitettu tartuntatautien vastustamistyö osana kansanterveystyötä siten kuin kansanterveyslaissa (66/1972), terveydenhuoltolaissa (1326/2010) ja tässä laissa säädetään. Kunnassa on oltava kuntaan virkasuhteessa oleva tartuntataudeista vastaava lääkäri. Terveyskeskuksen tartuntataudeista vastaavan lääkärin on otettava selvää epäillyn tai todetun tartuntataudin laadusta ja sen levinneisyydestä sekä ryhdyttävä tarpeellisiin toimenpiteisiin taudin leviämisen estämiseksi. Tartuntatautien vastustamistyöhön kuuluu tässä laissa tartuntatautien ehkäisy, varhaistoteaminen ja seuranta, epidemian selvittämiseksi tai torjumiseksi tarvittavat toimenpiteet sekä tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi epäillyn tutkimus, hoito ja lääkinnällinen kuntoutus sekä hoitoon liittyvien infektioiden torjunta. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin kunnan järjestämistä ehkäisevistä palveluista tartuntatautien leviämisen ehkäisemiseksi.

Tartuntatautilain 14 §:n mukaan kunnan on järjestettävä yleisiä rokotuksia ja terveystarkastuksia tartuntatautien ehkäisemiseksi. Rokotukseen tai terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Tartuntatautilain 15 § mukaan aluehallintovirasto voi määrätä järjestettäväksi toimialueensa jollakin paikkakunnalla tai tietyssä työpaikassa, laitoksessa, kulkuneuvossa tai vastaavassa paikassa oleskeleville terveystarkastuksen, jos tarkastus on yleisvaarallisen tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarpeen. Terveystarkastukseen osallistuminen on vapaaehtoista.

Terveystarkastuksen suorittaa lääkäri tai asianmukaisen koulutuksen saanut muu terveydenhuollon ammattihenkilö lääkärin valvonnassa. Tarkastuksen osana voidaan ottaa välttämättömiä näytteitä ja tehdä muu tutkimus, josta ei aiheudu merkittävää haittaa tutkittavalle.

Tartuntatautilain 16 § mukaan aluehallintovirasto voi päättää, että 14 ja 15 §:n mukaiseen terveystarkastukseen osallistuminen on pakollista, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä. Päätös voi kohdistua yksittäiseen tai useaan henkilöön.

Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan päätöksen pakollisesta terveystarkastuksesta, jos se on yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi välttämätöntä.

Tartuntatautilain 16 a – g §:ssä on säädetty matkustamiseen liittyvistä toimenpiteistä; covid-19-testi Suomeen saavuttaessa, poikkeus velvollisuudesta esittää todistus ja osallistua testiin, covid-19-testi maahan saapumisen jälkeen, neuvontavelvollisuus, saamelaisten kulttuurin ja elinkeinotoiminnan harjoittamista koskeva poikkeus ja covid-19-tautia koskeva luotettava todistus.

Tartuntatautilain 22 § mukaan yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn sekä tällaiseen tautiin altistuneen tai perustellusti altistuneeksi epäillyn henkilön on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle nimensä, syntymäaikansa tai henkilötunnuksensa, yhteystietonsa, kotikuntansa sekä mahdollinen muu oleskelupaikkansa sekä muut tartuntataudin leviämisen estämiseksi tarvittavat välttämättömät tiedot. Yleisvaaralliseen tai valvottavaan tartuntatautiin sairastuneen ja sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön on annettava asiaa selvittävälle terveydenhuollon ammattihenkilölle tartuntataudin leviämisen estämiseksi käsityksensä tartuntatavasta, -ajankohdasta ja -paikasta sekä niiden henkilöiden nimet, jotka ovat voineet olla tartunnan lähteenä tai saada tartunnan.

Tartuntatautilain 60 § mukaan, jos yleisvaarallisen tartuntataudin tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämisen vaara on ilmeinen eikä taudin leviämistä voida muulla tavoin estää, virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää henkilön karanteenista enintään yhden kuukauden ajaksi. Päätös karanteenista voidaan tehdä henkilölle, jonka on todettu tai perustellusti epäilty altistuneen yleisvaaralliselle tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillylle tartuntataudille. Virkasuhteinen kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai virkasuhteinen sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen karanteenista myös 1 momentissa tarkoitetun henkilön tahdosta riippumatta.

Tartuntatautilain 63 §:n mukaan kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän virkasuhteinen tartuntataudeista vastaava lääkäri voi päättää yleisvaaralliseen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäiltyyn tartuntatautiin sairastuneen tai sairastuneeksi perustellusti epäillyn henkilön eristämisestä enintään kahden kuukauden ajaksi, jos taudin leviämisen vaara on ilmeinen ja jos taudin leviämistä ei voida estää muilla toimenpiteillä. Päätöksen tehneen lääkärin on annettava eristettävälle henkilölle ja häntä hoitaville työntekijöille tartunnan leviämisen estämiseksi välttämättömät ohjeet. Virkasuhteinen kunnan tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri voi tehdä päätöksen eristämisestä myös 1 momentissa tarkoitetun henkilön tahdosta riippumatta.

Tartuntatautilain 88 §:ssä viitataan rikoslain (39/1889) 44 luvun 2 §:ään, jossa säädetään terveydensuojelurikkomuksesta määrättävästä rangaistuksesta. Henkilö voidaan rikoslain säännöksen mukaan tuomita terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi, jos hän tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:n perusteella asetetun velvollisuuden.

Tartuntatautilain 89 §:n 1 momentin mukaan Jos Terveystieteiden tutkimuskeskus, aluehallintovirasto, tartuntatautien torjunnasta vastaava kunnan toimielin, kunnan tartuntataudeista vastaava lääkäri tai sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tartuntataudeista vastaava lääkäri toteaa, että yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäillyn tartuntataudin leviämistä ei voida muulla tavoin estää, poliisin, pelastusviranomaisen, Puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai Tullin on annettava tämän pyynnöstä virka-apua. Virka-avun antamisen edellytyksenä on, että se ei vaaranna virka-apua antavalle viranomaiselle säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista.

2 momentin mukaan sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, Rajavartiolaitoksella ja Tullilla on virka-aputehtävän suorittamiseksi oikeus: 1) pysäyttää kulkuneuvo ja ohjata liikennettä noudattaen, mitä

rajavartiolain (578/2005) 38 §:ssä ja tullilain (304/2016) 12 §:ssä säädetään; 2) käsitellä virka-aputehtävässä välttämättömiä terveystietoja noudattaen, mitä henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuojalaki) annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679), tietosuojalaissa (1050/2018) ja henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annetussa laissa (639/2019) sekä henkilötietojen käsittelystä Tullissa annetussa laissa (650/2019).

Tartuntataudeista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaan uuden koronaviruksen aiheuttama infektio on yleisvaarallinen tartuntatauti.

Johtopäätökset

Covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäiseminen on yhteiskunnallisesti tärkeää, jotta kansalaisten perusoikeus elämään ja turvallisuuteen voidaan turvata. Covid-19-tartuntojen leviämisen ehkäisemisessä tartunnanlähteiden ja tartunnalle altistuneiden henkilöiden tunnistaminen ja jatkotartuntojen estäminen ovat keskeisiä keinoja tähän.

Etelä-Afrikassa ja Botswanassa on havaittu uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529, jossa on useita viruksen piikkiproteiinin rakenteeseen kohdistuvia perimän mutaatioita. Muutosten johdosta viruksen pelätään leviävän aiempia virusmuunnoksia tehokkaammin ja mahdollisesti aiheuttavan tautitapauksia myös aiemmin koronavirustaudin sairastaneille sekä täyden rokotussarjan saaneille. EU-maat ovat 26.11.2021 päättäneet aktivoida rajojen terveysturvallisuutta koskevan hätäjarrumekanismin ja sen mukaan EU-maiden tulee välittömästi keskeyttää matkustajaliikenne Botswanasta, Eswatinista, Lesothosta, Mosambikista, Namibiasta, Etelä-Afrikasta ja Zimbabwesta. EU-linjauksen mukaisesti jäsenmaiden tulee testata ja määrätä rokotusstatuksesta riippumatta karanteeniin kaikki näistä maista saapuvat matkustajat sekä ehkäistä mahdolliset jatkotartunnat huolehtimalla mahdollisimman tehokkaasta tartunnan jäljityksestä.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 27.11.2021 antaman tiedon mukaan tämänhetkiseen epidemiologiseen tietoon perustuen ja huomioiden varovaisuusperiaatteen THL katsoo, että henkilön oleskelu seuraavissa maissa voi johtaa henkilön altistumiselle uudelle B1.1.529-virusmuunnoksen (omikron-virusmuunnos): Etelä-Afrikka, Namibia, Botswana, Zimbabwe, Lesotho, Eswatini (Swazimaa) Mosambik ja Malawi. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ylläpitää verkkosivua (<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/ajankohtaista/ajankohtaista-koronaviruksesta-covid-19/tarttuminen-ja-suojautuminen-koronavirus/muuntuneet-koronavirukset/uusi-huolta-aiheuttava-koronavirusmuunnos-omicron>)

b.1.1.529-) jonne se päivittää ajankohtaisesti ne maat, joissa henkilön oleskelu voi johtaa altistumiselle uudelle B1.1.529-virusmuunnokselle (omikron).

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että uusi koronavirusmuunnos B.1.1.529 muodostaa merkittävän uhan väestön terveyden ja hyvinvoinnin vaarantumiseen, rokotussuojan riittämättömyyteen sekä epidemiatilanteen olennaiseen heikkenemiseen. Tarkemman tutkimustiedon vielä puuttuessa virusmuunnoksen aiheuttamaan uhkaan tulee varovaisuusperiaatteen mukaisesti vastata tehokkailla toimenpiteillä, joilla pyritään tunnistamaan kaikki henkilöt, joilla voi olla kyseisen virusmuunnoksen aiheuttama tartunta, estämään mahdolliset ja estämään näin virusmuunnoksen aiheuttaman taudin leviäminen. Ministeriön kannan mukaisesti on perusteltua välittömästi harkita, että kaikki matkustajat, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu kyseisen virusmuunnoksen leviämistä, määrättäisiin tartuntatautilain 16 §:n mukaisesti pakolliseen terveystarkastukseen oireista ja rokotusstatuksesta riippumatta.

Sosiaali- ja terveysministeriön mukaan päätös pakollisesta terveystarkastuksesta voidaan kohdistaa myös henkilöihin, joilla on esittää tartuntatautilain 16 a §:n edellyttämät todistukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on 1.12.2021 korjannut ohjauksirjettään siten, että tartuntatautilain 16 §:n mukaisen pakollisen terveystarkastuksen ulkopuolelle voidaan rajata kuljetus- ja logistiikka-alalla toimivat matkustaja- tai tavaraliikenteen kuljettajat, alusten, ilma-alusten tai junien miehistöt heidän työtehtävissään ja vaihtomiehistöt heidän siirtyessään työtehtäviin tai työtehtävissä. Kyseisille kuljetus- ja logistiikka-alan henkilöille tulee kuitenkin tarjota mahdollisuus osallistua covid-testiin heidän niin halutessaan ja mikäli henkilöllä on koronatautiin viittaavia oireita tai on muuten aihetta epäillä koronavirustartuntaa.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto katsoo, että tartuntatautilain 16 a – g §:ssä säädetyt maahantuloon liittyvät säännökset eivät ole uuden koronavirusmuunnoksen havaitsemisen myötä nyt yksistään riittäviä ja kokonaisarvion perusteella tartuntatautilain 16 §:n mukainen päätös on välttämätön tässä laajuudessa Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikoille.

Aluehallintovirasto määrää edellä tämän päätöksen kohdassa *määräys* kerrotun mukaisesti tartuntatautilain 16 §:n nojalla kaikki Etelä-Suomen aluehallintoviraston alueen rajanylityspaikkojen kautta Suomeen saapuvat henkilöt, jotka ovat viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskelleet maissa, joissa on havaittu B.1.1.529-virusmuunnoksen (omikron) leviämistä, osallistumaan terveystarkastuksen järjestämään terveystarkastukseen yleisvaarallisen covid-19-tartuntataudin leviämisen ehkäisemiseksi.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ylläpitää verkkosivua, jonne se päivittää ne maat, joissa havaittu B.1.1.529-viruksen (omikron) leviämistä.

Määräys ei koske alle 6-vuotiaita lapsia. Määräys ei myöskään koske kuljetus- ja logistiikkahenkilöstöä työtehtävissään tai työtehtäviin liittyvissä siirrymissä.

Määräys on voimassa ajalla 1.12.2021-31.12.2021. Aluehallintovirasto on arvioinut, että tilanteen vakavuudesta johtuen määräys on syytä saattaa voimaan välittömästi.

Tämä päätös kumoaa 27.11.2021 annetut Etelä-Suomen aluehallintoviraston tartuntatautilain 16 §:n mukaiset määräykset (ESAVI/41477/2021 ja ESAVI/41482/2021) ajalta 1.12.2021-31.12.2021.

Jos terveystarkastukseen tartuntatautilain 16 §:n nojalla määrätty henkilö ei noudata hänelle asetettua velvoitetta, voi kunnan tai sairaanhoitopiirin tartuntataudeista vastaava lääkäri pyytää virka-apua tartuntatautilain 89 §:n nojalla.

Aluehallintovirasto toteaa edelleen, että jos henkilö kieltäytyy osallistumasta tässä päätöksessä määrättyyn pakolliseen terveystarkastukseen, rikoslain 44 luvun 2 §:n säännökset voivat tulla sovellettavaksi. Rikoslain 44 luvun 2 §:n mukaan se, joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tartuntatautilain 16 §:ssä tarkoitettua pakollista terveystarkastusta, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, terveydensuojelurikkomuksesta sakkoon tai vankeuteen enintään kolmeksi kuukaudeksi.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Perustuslaki (731/1999) 7, 10, 22 §

Tartuntatautilaki (1227/2016) 1, 6, 8, 9, 14, 15, 16, 16 a – g §, 22, 60, 63, 88 ja 89 §

Rikoslaki (39/1889) 44 §

Valtioneuvoston asetus tartuntataudeista (146/2017) 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen voi tartuntatautilain 90 §:n 1 momentin perusteella hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä.

TÄYTÄNTÖÖNPANO

Tämä päätös laitetaan mahdollisesta muutoksenhausta huolimatta tartuntatautilain 91 §:n nojalla täytäntöön heti.

LISÄTIETOJA

Lisätietoja asiasta antaa tarvittaessa aluehallintoylilääkäri Anne Hiiri, p. 0295 016 000 (vaihde).

johtajan sijainen,
päällikkö

Riku-Matti Lehikoinen

päällikkö,
aluehallintoylilääkäri

Anne Hiiri

LIITTEET

Liite 1, Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kunnat

JAKELU JA SUORITEMAKSU**Päätös yleistiedoksiantona**

Tämän päätöksen tiedoksianto tapahtuu yleistiedoksiantona. Asiakirja pidetään kaikkien nähtävillä Etelä-Suomen aluehallintovirastossa 31.12.2021 saakka. Päätöksen nähtäville asettamisesta ilmoitetaan yleisessä tietoverkossa aluehallintoviraston verkkosivulla www.avi.fi.

Tämän päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä siitä, kun edellä mainittu ilmoitus on julkaistu aluehallintoviraston verkkosivulla.

Tiedoksi

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kunnat ja kuntayhtymät

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen sairaanhoitopiirit, joita pyydetään tiedottamaan päätöksestä alueensa kuntien tartuntataudeista vastaavia lääkäreitä

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen poliisilaitokset

Etelä-Suomen aluehallintoviraston toimialueen pelastuslaitokset

Rajavartiolaitoksen esikunta, jota pyydetään tiedottamaan päätöksestä Etelä-Suomen rajanylityspaikkoja

Tulli

Helsingin Satama Oy

Lappeenranta Airport

Finavia Oyj

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Sosiaali- ja terveysministeriö

Valtioneuvoston kanslian viestintäosasto

Maksutta

Tämä asiakirja ESAVI/42009/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument ESAVI/42009/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Hiiri Anne 01.12.2021 16:15

Ratkaisija Lehikoinen Riku-Matti 01.12.2021 16:20